

Салмонелоза или "заразно тровање храном" је оболење желудачно-чревног тракта људи и животиња. Примарно је болест домаћих животиња, а на човека се преноси употребом хране животињског порекла, загађене узрочником оболења и његовим токсином (отровом).

Салмонелоза је први пут откривена 1885. године у Ротендорфу (Немачка) као оболење људи настало после употребе меса од болесног коња. Из тог меса, а три године касније и из меса оболеле краве, изолован је до тада непознат микроорганизам, назван *Salmonella enteritidis*. Након тога, многи микроорганизми слични салмонели откриени су код оболелих људи и животиња, али и у храни која је изазвала тровање.

Узрочник салмонелозе су бактерије из рода *Salmonella*, којих има преко 2200 врста. Међу њима најчешћи »тровачи хране« су *S. enteritidis*, *S. typhimurium* и *S. wirthov*. Све салмонеле су примарно становници црева различитих животиња. Отпорне су на високе и ниске температуре, као и на дејство физичких и хемијских фактора. У раствору кухињске соли ове бактерије живе неколико месеци, а у сбобију прашини преко 80 дана.

Слика 1: Салмонела

Заражене животиње излучују салмонеле преко измета, секрета, екскрета и млека, а заражена живина и преко јаја.

Резервоар салмонела, поред заражених домаћих животиња (свиња, говеда, овце) и живине (кокошке, патке, гуске, ћурке), могу бити и заражени глодари (пациви, мишеви), кућни љубимци (пас, мачка, голубови, папагаји), рибе, школке и човек (оболео, реконвалесцент, кликоноша и непрпознат болесник).

Извор салмонела је месо, млеко и јаја заражених животиња, прљаве руке кликоноше или оболелог и употреба загађеног прибора и посуђа.

Животне намирнице, пореклом од здравих животиња, могу накнадно да се загаде салмонелама због хигијенских пропуста у току обраде хране као и излучевинама заражених глодара (изметом и мокраћом). Муве су механички преносиоци ове заразе.

Употреба хигијенски неисправне воде или заливање башта фекалним водама најчешће доводе до загађења воћа и поврћа.

Заражавање и појава оболења у човека настају после употребе меса, млека и јаја који потичу од заражених животиња и њихових производа или производа накнадно загађених салмонелом. Контакт са зараженим животињама и вода су знатно ређи начин преношења салмонела.

Салмонелоза у људи се јавља током целе године, а највише лети и почетком јесени. Она се јавља појединачно или у виду епидемија у породици (прославе) и колективима (дејче установе, школе, ресторани и болнице).

КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБОЉЕЊА У ЉУДИ

Време од уноса заражене хране до појаве знакова болести износи 6 - 72 сата, чешће 12 - 36 сати, а у зависности од количине унетих салмонела.

Болест обично почиње нагло са грозницом, боловима у трбуху, мучнином, повраћањем и проливом. Пре наведених тегоба могу да се јаве главобоља, вртоглавица и повишене телесна температура, која расте и до 40°C. Столице су у почетку ретке, изразито непријатног мириза, зеленкасте боје, а касније и воденасте. Јавља се малаксалост, жеђ и поспаност.

Јака повраћања и проливи доводе до губитка телесне течности (дехидратације), када настају изразито тешки облици оболења и компликације (артритис, менингитис, упада плућа, сепса и др.), па чак и смртни исход.

Смртност код салмонелозе је ретка, настаје у 1% - 2% случајева и то најчешће код веома младих или врло старих особа.

Лечење се одређује према тежини клиничке слике; према потреби спроводи се и у болници.

Кликоноше треба ставити под здравствени надзор до нестанка клица из организма.

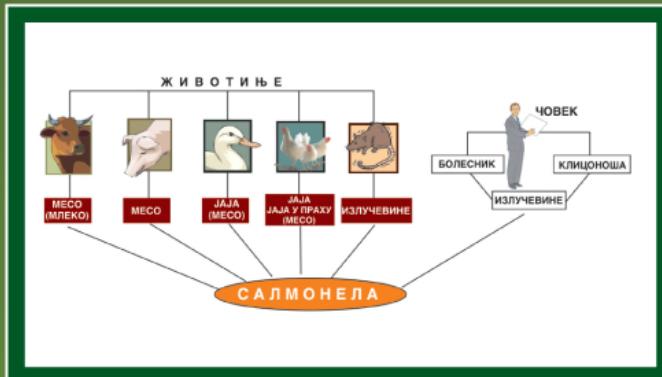
ШТА ТРЕБА ЗНАТИ О САЛМОНЕЛОЗИ КОД ЖИВОТИЊА

- ✓ Домаће животиње су често само носиоци и излучиоци салмонела (кликоноше), не показују знаке болести и делују здраво.
- ✓ Животиње - кликоноше својим излучевинама могу да заразе не само животиње исте врсте већ и животиње других врста, па и човек.
- ✓ Салмонелоза се код оболелих домаћих животиња испољава у виду септикејије или запаљења желудочно-чревног тракта. После оздрављења, велик број животиња остаје краће или дуже време кликоноша, нарочито глодари.
- ✓ Употреба загађене сточне хране (коштано брашно и ћубрива животињског порекла) погодује ширењу салмонела међу домаћим животињама.
- ✓ Болест се јавља и код дивљих животиња и глодара.

Антонијевић Б. (2001). Зоонозе - болести у чијем настанку животиње имају значајну улогу. Завод за узбенике и наставна средства, Београд.

КАКО ДА СЕ ЗАШТИТИМО ОД САЛМОНЕЛОЗА

1. У заштити људи од салмонелоза основна мера је спречавање и сузбијање ове заразе код домаћих животиња, као и спречавање загађивања животних намирница.
2. У заштити домаћих животиња од заразе неопходно је одржавање хигијене у торовима и правилно храњење животиња. Новонабављање животиње би требало држати извесно време изоловане, у посебном простору.
3. Одржавати редовно хигијену живинарника.
4. Пре клања обављати ригорозну ветеринарску контролу здравља домаћих животиња.
5. Обављати клање и одстрањивање болесних животиња, само под контролом ветеринара.
6. Спроводити и одржавати неопходне хигијенске мере заштите при клању животиња, чувању и продаји меса и при спрavljanju, чувању и продаји месних производа.
7. После клања месо и производе од меса као и припремљену храну чувати у исправним расхладним уређајима хладиљачама и фрижидерима .
8. Храну припремљену од млевеног меса користити одмах после термичке обраде.
9. Употребљавати само пастеризовано млеко и млечне производе спрavљene od пастеризованог млека.
10. У току припреме, испоруке и чувања хране неопходно је применити све хигијенске мере заштите, како не би дошло до накнадног загађења.
11. Поврће и воће прати хигијенски исправном водом и заштити их од накнадног загађења инсектима.
12. Поврће не заливати отпадним (фекалним) водама.

Слика 2: Инфективни ланац код салмонелозе

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

Салмонелоза у човека настаје после употребе меса, млека, јаја и других производа животињског порекла који су загађени салмонелама.

Издавач:

Градски завод за јавно здравље Београд

За издавача:

Проф. др Душанка Матијевић
директор Завода

Аутори:

Прим. др Снежана Радивојевић, mr сц.
и сарадници

Графички дизајн и припрема:

Зоран Мирић

Штампа:

Штампарија "ДУНАВ, Земун"

Тираж:

1000

Година:

2015.

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

Салмонелоза се може спречити ветеринарском контролом здравља домаћих животиња (пре клања) и контролом намирница животињског порекла које се стављају у промет.

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

Откривена храна загађена салмонелама се одлуком ветеринарске и санитарне инспекције ставља ван промета.

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

Особе које раде са храном треба обавезно да одржавају личну хигијену, хигијену просторија и прибора који користе у припреми хране.

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

Намирнице животињског порекла треба пре употребе термички обрадити, а припремљену храну чувати у расхладним уређајима и заштити је од накнадног загађења.

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

Благовремено откривена болест успешно се лечи.

САЛМОНЕЛОЗА

Како да се заштитимо

САЛМОНЕЛОЗА

заразно тровање храном

Како да се заштитимо

"...због учсталости и честог епидемијског јављања, представља важан проблем у клиничкој медицини и јавном здравству".